

AHMED'E DOĞRU 1

Yahudiler içinde zalim, İsa düşmanı ve Hristiyanları yakıp yandırır bir padişah vardı. İsa'nın devriyle, nöbet onundu. Musa'nın canı oydu, onun canı Musa. Şaşı padişah. Tanrı yolunda o iki Tanrı demsazını birbirinden ayırdı. Usta bir şaşıya “yürü, var, o şişeyi evden getir” dedi. Şaşı, “O iki şişeden hangisini getireyim? Açıkça söyle dedi. Usta dedi ki: “O iki şişe değildir. Yürü, şaşılığı bırak fazla görücü olma!” Şaşı, “Usta, beni paylama. Şişe iki” dedi. Usta dedi ki: “*O iki şişenin birini kır!*” Çırak birini kırınca ikiside gözden kayboldu.

İnsan taraf girlikten, hiddet ve şehvetten şaşı olur. Şişe birdi onun gözüne iki göründü. Şişeyi kırınca ne o şişe kaldı, ne öbürü. Hiddet ve şehvet insanı şaşı yapar; doğruluktan ayırır. Garez gelince hüner örtülür. Gönülden göze, yüzlerce perde iner. Kadı kalben rüşvet almaya karar verince zalimi, ağlayıp inleyen mazlumdaki nasıl ayırt edebilir?

Padişah, yahudice kininden dolayı öyle bir şaşı oldu ki aman Ya Rabbi, aman! Musa dininin koruyucusuyum, arkasındayım diye yüz binlerce mazlum mümin öldürttü.

Padişahın öyle yol vurucu, öyle hilekar bir veziri vardı ki hile ile suyu bile düğümlerdi. Dedi ki: “Hristiyanlar, canlarını korurlar ve dinlerini padişahıdan gizlerler. Onları az öldür, çünkü öldürmede fayda yok, Dinin kokusu çıkmaz; misk ve öd ağacı değil ki! Yüz tane kılıf içinde gizli sırdır. Dışı sana malumdur ama içi aksine.”

Padişah : “Peki söyle bakalım, ne yapalım; bu hususta ne hile ve tezvirde bulunalım, çaresi ne? Ne yapalım ki dünya da ne açık dindar, ne gizli din tutar bir Hristiyan kalmasın” dedi

Vezir dedi ki: “Bana gazebederek hükmet, kulağımı elimi kestir; burnumu, dudağımı yarıdır! Ondan sonra beni dar ağacına götür. O esnada bir şefaathçi suçumun affını dilesin. Bu işi dört yol ağzı bir yerde, tellal pazarında yaptır. Ondan sonrada beni, huzurundan uzak bir şehre sür ki ben, onların arasına yüz türlü din kayıtsızlığı sokayım.

Bu halde diyeyim ki: ben gizli hristiyanım; ey sır bilen Tanrı; sen benim gönlümü bilirsin!Padişah, benim imanımı anladı; taassuptan dolayı canıma kasedetti. Dinimi padişahıtan saklamak, onun dininden görünmek istedim. Padişah, benim sırlarımdan bir koku sezdi. Sözlerim huzurunda kusurlu göründü.

Dedi ki: “Sözlerin, içinde iğne olan ekmek gibidir. Benim gönlümden senin gönlüne pencere var. Ben o pencereden halini gördüm, artık lafını dinleyemem.” Eğer İsa'nın ruhaniyeti bana imdat etmeseydi o, yahudicesine beni parça parça ederdi .İsa için başımla oynar, canımı verir ve bunu canıma yüz binlerce minnet bilirim. İsa'dan canımı sakınmam, fakat onun din bilgisine iyiden iyiye vakıfım. O pak dinin cahiller arasında mahvolması, bana dokunmakta. İsa'ya şükrolsun ki biz, bu hak dine yol gösterici olduk. Belimizi zünnarla bağladığımızdan beri Yahudiden ve Yahudilikten kurtulduk. Ey halk; devir, İsa'nın devridir. Onun dininin sırlarını candan dinleyin!”

Vezir, bu hileyi, padişaha sayıp dökünce padişahın gönlünden endişeyi tamamiyle giderdi.

Padişah vezire, vezir ne dediyse yaptı.Halk, bu gizli ve hakikati meçhul hileden dolayı şaşırıp kaldı. Onu hristiyanların oturdukları tarafa sürdü.Vezir de ondan sonra halkı davete başladı.

HIRİSTİYANLARIN VEZİRİN HİLESİNE İNANMALARI

Yüz binlerce hristiyan, azar azar ozun etrafına toplandı.O onlara gizlice İncil'in, zünnarın ve namazın sırrını anlatmaktaydı.Görünüşte din hükümlerini anlatıyordu;fakat bu anlatış, hakikatte onları avlamak için ıslık ve tuzaktı. Bunun için (gizli hileyi anlamak müşkül olduğundan) bazı Ezhab, Peygamber'den, azgın ve hilekar nefsin hilesini sorarlar;

“Nefis, ibadetlere ve candan gelen ihlasa gizli gazezlerden ne karıştırır?” derlerdi.

Peygamber'den ibadetin faziletini ve sevabını arayıp sormazlar;"Apaçık ayıp hangisidir?"diye kötü huyları sorarlardı. Gülü kerevizden fark edencesine kıldan kıla,zerreden zerreye nefis hilesini tanır, bilirlerdi. Eshab'ın kılı kırk yaranları, umumiyetle o vaız ve beyana hayran olurlardı.

Hristiyanlar tamamı ile ona gönül verdiler. Zaten avamın taklidinin kuvveti ne olabilir ki? Kalplerinin içine onun muhabbetini ektiler, onu İsa'nın halifesi sandılar. O ise hakikatte tek gözlü melun Deccal'dı.

Ey Tanrı, feryadımıza yetiş; sen ne güzel yardımcısın! Ey Tanrı, yüz binlerce tuzak ve yem var, bizler de yemsiz kalmış halis kuşlar gibiyiz. Her an yeni bir tuzağa tutuluyoruz, istersek her birimiz, birer doğan ve simurk olalım.

Sen bizi her zaman tuzaktan kurtarmaktasın. Ey gani ve müstağni Tanrı, biz yine bir tuzağa doğru gitmekteyiz! Biz bu ambarda buğday biriktirmede, toplanan buğdayı yine kaybetmekteyiz. Biz, bu vahşi mahluklar topluluğu, düşünmüyoruz ki buğdayın noksanlaşması farenin hilesindendir. Fare, ambarımızı deldikçe, hilesinden ambar harab olmuştur. Ey can, önce farenin şerrini defet, sonra buğday biriktirmeye çalış, çabala!

O büyükler büyüğünün haberlerinden birini dinle: "Huzuru kalb olmadıkça namaz tamam olmaz." Eğer bizim ambarımızda hırsız bir fare yoksa kırk yıllık ibadet buğdayı nerde?Her günlük azar azar sadikane ibadet taneleri niçin bu ambarımızda toplanmıyor?

Çakmak demirinden birçok ateş yıldızı sıçradı, o yanmış gönül, onları kabul edip çekti.Ama karanlıkta bir hırsız, gizlice kıvılcımlara parmak basmakta.Onları,felekte bir çırağ parlamasın diye, birer birer söndürmekte.

İnayetlerin bizimle oldukça o bayağı hırsızlardan bize nice ve ne vakit korku olabilir? Bir adımda binlerce tuzak olsa, sen bizimle oldukça hiç gam yok! Her gece ten tuzağından ruhları kurtarmakta, tahtaları sökmektesin.

Ruhlar her gece bu kafesten kurtulurlar, ne kimsenin hakimi, ne de mahkumu olmayarak feragate ulaşırlar. Geceleyin zindan haberleri yoktur, sultana mensup davetliler, geceleyin devletten haberdar değildirler. Ne gam var, ne kar ve ne zarar düşüncesi. Ne bu filan kadının hayali, ne o filan erkeğin kuruntusu!

Arifin hali , uyanıkken de budur, Tanrı”onlar uykudadırlar” dedi. Bunu inkar etme. Onlar gece gündüz dünya ahvalinden uykudadırlar; Rabbin elinde evirip çevirdiği kalem gibidirler. Yazı esnasında eli görmeyen kimse, kalemin hareketini kaleminden sanır. Tanrı arifin bu halinden halka pek az bir miktarını gösterdi; halkı ise hisse mensup uyku kapladı(gaflete dalıp arifi anlamadılar.) Onların canı:sırrına akıl almaz sahraya gitti. Ruhları da istirahatte, bedenleri de. Sonra tekrar bir ısıklıkla onları tuzağa çeker, hepsini teklif kaydine düşürürsün.

*Sabah vaktinin nuru baş kaldırıp feleğin altın gerkesi kanat çırpınca, Sabahı zuhura getiren, İsrail gibi, herkesi o diyardan suret alemine getirir; Yayılmış ruhları cisim yapar, her cismide tekrar gebe bırakır. Can atlarını eğersiz kor; bu, “uyku ölümün kardeşidir” sırrıdır.

Fakat gündüzün geri gelmeleri için ayaklarını uzun bir bağla bağlar. Ta ki o çayırdan, onu geri çeke ve otlaktan yine yük altına getire. Keşki Eshab-ı kehf gibi, yahut Nuh’un gemisi gibi bu ruhu koruyaydı. Da bu fikir, bu göz ve kulak; şu uyanıklık ve akıl tufanından kurtulaydı. Dünyada nice Eshab-ı Khef vardır ki bu zamanda senin yanıbaşında ve önündedir. Mağara da , dost da onunla terennüm etmektir. Ne fayda, senin gözünde ve kulağında mühür var?

Halife, Leyla’ya dedi ki:”Sen o musun ki Mecnun, senin aşkıdan perişan oldu ve kendini kaybetti. Sen başka güzellerden güzel değilsin.” Leyla, “Sus, çünkü sen mecnun değilsin” diye cevap verdi.

Uyanık olan daha ziyade uykudadır. Onun uyanıklığı uykusundan beterdir. Canımız hak uyanı olmazsa uyanıklık, bizim için iki dağ arasındaki boğaz ve geçit gibidir. Canın; her gün hayalin tekmesini yemeden, ziyandan, faydadan, elden çıkarma, kaybetme korkusundan. Ne temizliği kalır, letafeti, ne kuvveti, ne de göklere çıkacak yolu! Uyumuş ona derler ki o, her hayalden ümitlenir, onunla konuşur; Uykuda Şeytan’ı Huri gibi görür, sonra şehvetle Şettan’a erlik suyu döker. Nesil tohumunu çorağa dökünce uyanır, kendine gelir, hayalde ondan kaçır. O rüyadan elde ettiği baş ağrısı, beden pisliğidir. Ah o zahirde görünen, hakikatte görünmeyen, aslı olmayan hayalden!

Kuş havadadır, gölgesi yerde kuş gibi uçar görünür. Ahmağın biri, o gölgeyi avlamaya kalkışır, takati kalmayınca kadar koşar. O gölgenin havadaki kuşun aksi olduğundan; o gölgenin aslının nerde bulunduğundan haberi yok! Gölgeye doğru ok atar. Bu araştırma yüzünden okluk bomboş kalır.

Ömrünün okluğu boşaldı. Ömür gitti; gölge avı ardında koşmada yandı eridi! Bir kişinin dadısı, tanrı gölgesi olursa onu gölgeden ve hayalden kurtarır. Tanrıya kul olan, Tanrı gölgesidir. O bu alemden ölmüş, Tanrı ile dirilmiştir. Fırsatı kaçırmadan ve şüphe etmeksizin onun eteğine sarıl ki ahir zamanın sonundaki fitnelerden kurtulasın.

Tanrı gölgeyi nasıl uzattı (ayeti) evliyanın nakşidir. Çünkü veli, Tanrı güneşi nurunun delilidir. Bu yolda bu delil olmaksızın yürüme, Halil gibi “Ben batanları sevmem de”! Yürü, gölgeden bir güneş bul. Şah Şems-i Tebrizi’nin eteğine yapış! Bu düğün ve gelinin bulunduğu yerin yolunu bilmezsen Hak ziyası Hüsameddin’den sor!

Haset yolda gırtlığına sarılsa... bil ki İblis’in tuğyanı hasettir. Çünkü o, haset yüzünden Adem’den arlanır... Kutlulukla haset yüzünden savaşı. Yolda bundan daha güç geçit yoktur. Ne kutludur o kişi ki yoldaşı, haset değildir. Bu beden, haset evi olagelmiştir. Soy sop hasetten bulaşık bir hale düşer. Ten haset evidir ama Tanrı, o teni tertemiz etmiş, arıtmıştır.

“Evimi temizleyin” ayeti beden temizliğini bildirir. Bedenin tılsımı toprağa mensupsa da hakikatte nur definesidir. Sen (hakikatte) teni olmayana hile ve haset edersen o hasetten gönül kararır. Tanrı erlerinin ayakları altına toprak at!

O vezirciğin yaratılışı hasettendi, onun için abes yere kulağını, burnunu yele verdi! O ümitle ki haset iğnesinden akan zehirle mahzunları ta canlarından zehirliye.

Hasetten burnunu koparan kişi, kendisini kulaksız ve burunsuz bırakır. Burun, odur ki bir koku alsın ve kokuda, koku alanı bir yüzün bulunduğu tarafa götürsün. Kim koku almazsa burunsuzdur, koku da ancak din kokusudur. Bir koku alıp onun şükrünü eda etmiyen kimse, küfranı nimet etmiş ve kendi burnunu mahveylemiştir. Hem şükret, hem şükredenlere kul ol. Onların huzurunda ölerək ebedi hayat kazan! Vezir gibi sermayeyi, yol vuruculuktan edinme. Tanrı kullarını namazdan menetme.

O kafir vezir, din nasihatçisi olarak hile ile badem helvasına sarımsak karıştırmıştı!

Zevk sahibi olanlar onun sözünde acılık karışmış bir tat sezdiler. O, gazele karışık latif sözler söylemekte, gül sulu şeker şerbetinin içine zehir dökmekteydi. Sözünün dış yüzü, yolda çevik ol, diyordu. Ardından da cana, gevşek ol demektedir.

Gümüşün dışı ak ve berraksa da el ve elbise ondan katran gibi bir hale hale gelir. Ateş kıvılcımlarıyla kızıl çehreli görünürse de onun yaptığı işin sonundaki karanlığa bak! Yıldırım, bakışta saf bir nurdan ibaret görünür;(fakat) göz nurunu çalmak (gözü kamaştırmak) onun hassasıdır.

Vezirin sözleri, uyanık ve zevk sahibi olanlardan başkaları için bir boyun halkasıydı(onun sözlerini kabul etmişler,ona uymuşlardı).Vezir padişahı altı ay ayrı kaldı, bu müddet zarfında İsa'ya uyanlara penah oldu. Halk umumiyetle dinini de, gönlünü de ona ısmarladı. Onun emir ve hükmü önünde herkes, can feda ediyordu.

Padişahla onun arasında haber gidip geliyordu. Padişah, ona gizlice vahitlerde bulunuyordu.

*Nihayet muradının hasıl olması, hristiyanların toprağını yele vermesi için. Padişah “Ey devletli vezirim, vakit geldi, kalbini gamdan tez kurtar” diye mektup yazdı. Vezir de “padişahım; işte şimdilik İsa dinine fitneler salma işindeyim” diye cevap verdi.

Hükümetleri zamanında, İsa kavminin on iki emri vardır.Her fırka bir emre tabiydi; kendi beyine tamah yüzünden kul olmuştu.Bu on iki emirler kavimleri, o kötü vezire bağlanmışlardı.Hepsi, onun sözüne itimad ediyordu, hepsi onun mesleğine uymuştu.O, öl, der demez her emir hemen o anda ölürdü.

Vezir, her emrin adına birer tomar düzdü. Her tomarın yazısı, başka bir olaydı.

Her birinin hükmü başka bir çeşittir. Bu baştan aşağıya kadar ona aykırıdır.Birinde riyazat ve açlık yolunu tövbenin rüknü, Tanrı'ya dönüşün şartı yapmış.

Birinde “Riyazat faydasızdır, bu yolda cömertlikten başka kurtuluş yoktur” demişti.

Birinde demişti ki: “Senin açlık çekişin, mal verişin mabuduna şirk koşmadır. Gam ve rahat zamanında Tanrı'ya dayanmak ve tamamiyle teslim olmaktan gayri hepsi hiledir, tuzaktır.”

Öbüründe demişti ki: “Vacip olan hizmettir, yoksa tevekkül düşüncesi suçtan ibarettir.”

Birinde; “Dindeki emir ve nehiyler, yapmak için değil, acimizi bildirmek içindir. Ta ki onlardan aciz olduğumuzu görelim de Tanrı kudretini bilelim, anlayalım” demişti.

Öbüründe, “Kendi acini görme, uyan, kendine gel; o aczi görüş, küfranı nimettir. Kendi kudretini gör ki bu kudret ondandır. Kudretini, nimeti bil ki, kudret odur” demişti.

Birinde demişti ki: “Bu ikisinden de geç, nazarına her ne sığarsa put olur!”

Öbüründe; “Bu mumu söndürme ki bu görüş, meclise mum mesabesindedir. Eğer nazardan ve hayalden geçersen gece yarısı visal mumunu söndürmüş olursun” demişti.

Birinde demişti ki: “Söndür, hiç korkma ki yüz binlerce karşılığını göresin. Çünkü nazar mumunu söndürmekle can mumu artar, kuvvet bulur. Sabrının yüzünden Leyla’n Mecnun olur! Kim, zahitliği yüzünden dünyayı terk ederse dünya onun önüne çok, daha çok gelir!”

Başka birinde; “Hak sana ne verdiyse onu icat ederken tatlılaşmıştır, kolaylaştırmıştır. Onu güzelce al; kendini zahmete sokma” demişti.

Birinde demişti ki: “Kendine ait olanı terk et, çünkü tabiatının kabul ettiği, merduttur, kötüdür. Birbirine aykırı yollar, nefse kolaydır, herkese bir din, can olmuştur, eğer Hak’kın din işlerini kolaylaştırması, doğru bir yol olsaydı her yahudi ve mecusi, Tanrı’yı duyar, anlardı” demişti.

Öbüründe demişti ki: “Kolay, odur ki gönlü hayatı ve canın gıdası ola. Tabiatın hoşlandığı her şey, vakti geçince, çorak yere ekilmiş tohum gibi mahsul vermez. Onun mahsulü, pişmanlıktan başka bir şey olmaz; onun kazancı, sahibine ziyandan başka bir şey getirmez. O zevk, sonunda da önünde olduğu gibi kolay ve hoş görünmez; nihayette adı güç olur, güçlenmiş bir hale gelir.

Sen güçlendirilmişle, kolaylaştırılmışı, birbirinden ayırdet; bunun yüzünü de sonuna nazaran gör, onun yüzünü de sonuna nazaran” Bir tomarda da; “Bir üstad ara. Akıbeti görme hassasını nesepte (şunun bunun soyundan gelmiş olmakta ve bununla öğünende) bulamazsın.

Her çeşit din salikleri üstad aramaksızın, peygamberlere tabi olmaksızın işlerin akibetlerini gördüler, kendi akıllarınca netice hakkında istidlallerde bulundular da bu yüzden hata ve dalalete düştüler. Akıbet, görme elle dokunmuş, örülmüş değildir. Böyle olsaydı dinlerde nasıl ayrılık olurdu?” demişti.

Bir tanesinde demişti ki: “Usta da sensin, çünkü ustayı da sen tanırsın. Er ol erlerin maskarası olma; kendi başının çaresine bak sersemleşme.”

Bir diğerine; “Bunların hepsi birdir. İki gören kimse şaşkınlıktadır” demiş. Bir tomarda da; “Yüz, nasıl bir olur, bunu kim düşünür, meğer ki deli olsun! Bunların her biri, öbürünün zıddıdır. Gayrı zehirle şeker nice bir olur? Zehirden de şekerden de geçmedikçe vahdet bahçesinden nice koku alabilirsin? demişti.

O İsa dinine düşman olan vezir bu tarz da bu çeşitte on iki tomar yazdı.

İhtilaf; gidiş tarzındadır, yolun hakikatinde değil

O, İsa’nın bir renkte oluşundan koku alınamamıştı. O, İsa küpünün mizacından huy kapmamıştı.

Yüz renkli elbise, İsa’nın saf küpünden saba rüzgarı gibi sade ve latif bir hale gelir, tek bir renge boyanırdı. Birlikteki bu tek renklilik, insana usanç ve sıkıntı veren tek renklilik değildir.

Belki o tek renk deniz gibidir, ona dalanlar da balık gibi hayat ve neşe içindedirler.

Karada gerçi binlerce renk var, ama balıkların kurulukla cengi var!

Misal olarak söylenen balık kimdir, deniz nedir ki yüce ve ulu padişah, ona benzesin! Varlık alemindeki yüz binlerce denizler ve balıklar, o ikram ve ihsan huzurunda secde ederler.

Nice ihsan yağmuru yağdı da deniz, inciler saçıcı bir hale geldi. Nice kerem güneşi nur saçtı da bulut ve deniz cömertlik öğrendi. Suya ve toprağa zatının ışığı vurdu da o

sebeple yeryüzü, tane ve tohum kabul eder oldu.

Toprak emindir; ona her ne ekersen ihanet görmeksizin onun cinsini toplar, devşirirsin. Toprak bu eminliği o eminlikten bulmuştur, çünkü adalet güneşi ona nur saçmıştır.

İlk bahar, Hak fermanı getirmedikçe, toprak sırrını nice açığa vurur? O, öyle bir cömert ve vericidir ki bu haberleri, bu eminliği ve bu doğruluğu bir cemada, kuru yeryüzüne vermiştir. Fazıl ve ihsanı, kuru toprağı haberdar eder, kahır ve celali de akıllı insanları kör eyler.

Canda, gönülde o coşmaya takat yoktur. Kime söyleyeyim? Cihanda bir tek kulak yok! Nerede bir kulak varsa; onun yüzünden, göz oldu. Nerede bir taş varsa; onun lütfiyle yeşim taşına döndü.

Kimyayı meydana getiren o dur, kimya ne oluyor ki? Mucize bağışlayıcıdır, simya ne oluyor ki? Benim bu öğüşüm, ögmeyi terk etmenin ta kendisidir; çünkü bu öğüş, varlık delilidir, varlık ise hatadır. Onun varlığına karşı yok olmak gerektir: onun huzurunda varlık nedir? Manasız bir şeyden ibarettir! Varlık kör olsaydı... Ondan erirdi, güneşin hararetini tanır, anlardı. Bu zahiri vucudun Allah'ın varlığıyla var olduğunu bilmemesi körlüğüne delildir.

Padişah gibi vezir de cahil ve gafildi. Varlığı vacip olan Kadim Tanrı ile pençeleşiyordu. Öyle kudretli bir Tanrı ile pençeleşiyordu ki bir anda yoktan bu gibi yüz tanesini var eder.

Senin gözüne kendini görmek hassasını verince nazarında alem gibi yüzlerce alem meydana getirir. Her ne kadar dünya senin yanında azametli ve nihayetsizse de bil ki kudrete karşı bir zerre bile değildir. Zaten bu alem sizin canlarınızın hapishanesidir; uyanın, o tarafa gidin! Zira o taraf sizin sahranız, mesire yerinizdir.

Bu alemin hududu vardır, o alem ise esasen hadsizdir. Nakış ve suret, o manaya settir, maniadır.

Firavun'un yüz binlerce mızrağını tek bir Musa'nın bir tanecik asası ile kırdı. Yüz binlerce Calinus'un yüz binlerce hekimlik hünerleri vardı; İsa'nın ve nefesinin yanında batıl oldu. Yüz binlerce şiir defterleri vardı, bir tek Ümmi'nin kitabına karşı ayıp ve ar haline geldi.

Aşağılık olmayan kişi böyle galip Tanrı huzurunda niçin ölmesin. Çok dağ gibi gönüller kopardı. Kurnaz kuşu, iki ayağından asakoydu. Akıl ve zekada kemale ermekle Tanrı'ya varılmaz. Padişahın fazıl ve ihsanı aczini bilen kişiden başkasını kabul etmez.

Hey gidi hey... Çok köşe, bucak kazıcı ve hazine doldurucular; o kurup duran kişiye, o öküze(vezire) maskara oldular. Öküz kimdir ki sen onun maskarası olasın.

Bir kadının kötü işten yüzü sararınca, utanınca Tanrı, onu çarpıp Zühre yıldızı yaptı. Bir kadını Zühre yapmak çarpma oldu da balçık haline geliş, çarpılma değil midir? Be inatçı!!!Ruh seni en yüksek göklere çıkarırken sen en aşağılıklara, su ve çamura doğru gittin.Akılların bile imrendiği öyle bir varlığı, bu alçaklık yüzünden değiştin. Şimdi bak, bu senin kendini çarpman nasıl? O çarpılma yanında bu, gayet aşağı. Himmet atını yıldız cihetine sürdürdün, nücüm ilmi ile uğraştın da secde edilmiş Adem'i tanımadın!

Ey hayırsız evlat! Nihayet sen Ademoğlusun, ne vakte dek alçaklığı şeref sayarsın.Niceye dek “ben alemi zaptedeyim, bu cihanı kendi varlığımla doldurayım” dersin?Dünyayı baştan başa kar kaplasa güneşin harareti, bir görünüşte onu eritir.

O vezirin vebalini de, daha onun gibi yüz binlercesinin vebalini de Tanrı bir kıvılcımla yok eder. O, aslı olmayan hayelleri, tamamı ile hikmet yapar; o, zehirli suyu şerbet haline getirir.O zan ve şüphe doğuran sözleri, hakikat ve yakın haline getirir. Kin ve adavet sebeblerinden dostluk ve muhabbet belirtir.

İbrahim'i ateş içinde besler; korkuyu, ruhun emniyeti ve selameti yapar. Onun sebep yakıcılığına hayranım. Onun hayallerinde Sofestai gibiyim.

O vezir kendince başka bir hile kurdu. Vaiz ve nasihati bırakıp halvete girdi. Müritleri yakıp yandırdı. Tam kırk elli gün halvette kaldı. Halk onun iştiyakından, hal ve tavrı ile sözünden, sohbetinden uzak düştükleri için deli oldular.Onlar yalvarıp sızlanıyorlardı, vezir ise halvette riyazattan iki büklüm olmuştu.

Hepsi birden”Biz sensiz kötü bir hale düştük, karışıklık içindeyiz, değneğini yeden birisi olmadıkça körün ahvali ne olur? İneyet et. Allah için olsun, bundan ziyade bizi kendinden ayırma! Bizler çocuk gibiyiz, sen bize dadısın; sen bizim üzerimize o gölgeyi döse” demişlerdi.

Vezir dedi ki: “Ruhum dostlardan uzak değildir. Fakat dışarı çıkmaya izin yok. Emirler rica ve şefaate, müritler dil uzatmaya başladılar:“Ey kerem sahibi! Bu ne kötü talih ki sensiz gönülden de yetim kalmışsınız, dinden de. Sen bahaneler ediyorsun, biz ise dertle yürek yangınlığından soğuk soğuk ah edip duruyoruz. Biz senin sohbetine alışmışız. Biz senin hikmet sütünü beslenmişiz. Allah aşkına bize bu cefayı yapma; lütfen bu günü yarına bırakma! Gönlün razı olur mu, aşıkların, akıbet istifadesiz kalsınlar? Hepsi de karadaki balık gibi çırpınıyorlar. Suyu aç ırmağım bendini yık! Ey zamanede naziri olmayan zat! Allah aşkına halkın imdadına yetiş!”

Vezir dedi ki: “Dikkat ediniz, ey dedikodu düşkünleri! Dilden çıkan ve kulakla duyulan zahiri vaizleri arayanlar! Bu aşağılık duygu kulağına pamuk tıkayın, ten gözünden duygu başını çözün! O gizli kulağın pamuğu, baş kulağıdır, bu kulak sağır olmadıkça o can kulağı sağırdır. Hissiz, kulaksız, fikirsiz olur ki “İrcii-Tanrına geri dön” hitabını işitesiniz.

Sen uyanıklık dedikodusunda oldukça uyku sohbetinden nasıl olur da bir koku alabilirsin! Bizim sözümüz işimiz, hariçte yürümektedir. Batını yürümek ise gökler üzerinde olur.

Cisim kuruluğu(bu alemi) gördü, çünkü kuruluştan (bu alemde) doğdu; can İsa'sı ayağını denize attı. Kuru cismin yürümesi, kuruya düştü, ama canın yürümesine gelince: Ayağını denizin ta ortasına bastı. Ömür kuruluk yolunda; gah dağ, gah deniz, gah ova aşarak geçip gittikten sonra...

Abıhayatı, nerede bulacaksın; deniz dalgalarını nerede yaracaksın? Kara dalgası, bizimkuruntularımız, anlayışımız ve fikrimizdir. Deniz dalgası ise kendinden geçiş, sarhoşluk ve yokluktur.

Sen bu sarhoşlukta oldukça o sarhoşluktan uzaksın. Bundan sarhoş oldukça o kadehten nefret eder durursun.Zahir dedikodusu toz gibidir. Kulak gibi bir müddet dinlemeyi adet edin!"

Hepsi birden dediler ki: "Ey bahane arayan hakim bu cefayı bize reva görme! Hayvana takati derecesinde yük yüklet. Zayıflara iktidarlara nispetinde iş havale et!

Her kuşun yiyeceği lokma, kendine göredir. Nasıl olur da her kuş bir inciri(bütün olarak) yutabilir? Çocuğa süt yerine ekmek verersen zavallı yavruyu öldü bil! Ondan sonra dişleri çıkınca kendi kendine onun içi ekmek ister.

Henüz kanadı çıkmayan kuş uçmaya kalkışırsa her yırtıcı kedinin lokması olur. Ama kanatlanınca o kendisinden teklifsizce,iyi ve kötü ıslık olmaksızın uçar.

Senin sözün Şeytan'ı susturur, senin lütuf ve keremin, bizim kulağımıza akıl ve fehim verir. Söyleyen, sen olunca kulağımız, tamam akıldan ibarettir.

Madem ki deniz sensin, kurumuz da denizdir! Ey (sekizinci gökteki) Simak burcundan (denizin dibindeki) balığa kadar her şey kendisinden nurlanmış olan! Seninle olunca yer, bize gökten daha iyidir. Sensiz, biz göğün ta üstünde bile karanlık içindeyiz.

Ey ay! Gayrı bu felek, nedir ki seninle mukayese edilebilsin? Göklerin süreta yüksekliği var. Mana yüzünden yükseklik temiz ruhundur. Süreta yükseklik, cisimlerindir, fakat mana huzurunda cisimler, isimlerden ibsrettir.

Vezir dedi ki: "Delillerinizi kısa kesiniz; nasihatimi can ve gönülden dinleyiniz. Emin isem, emin adam ittiham edilmez göğ ver desem bile!Eğer ben mahzı kemal isem kemali inkar nedir? Değilsen bu zahmet bu eziyet ne oluyor? Ben bu halvetten çıkmayacağım çünkü, kalp ahvali ile meşgulüm."

Hepsi birden dediler ki: "Ey vezir, inkar etmiyoruz, bizim sözümüz ağyarın sözü gibi değildir. Ayrılığından göz yaşlarımız akmakta, canımızın ta içinden ahu vahlar coşmakta!"

Çocuk dadı ile kavga etmez. Gerçi ne kötüyü bilir ne iyiyi... Fakat boyuna ağlar durur! Biz çenk gibiyiz sen mızrak vurmaktasın; inleme bizden değil, sen inliyorsun!

Biz ney gibiyiz bizdeki nağme senden. Kazanıp kaybetmede satranç oyunu gibiyiz; ey huyları güzel! Bizim kazanıp kaybetmemiz sendendir.

Ey bizim canımıza can olan! Biz kim oluyoruz ki seninle ortada olalım, görünelim! Biz yokuz. Varlıklarımız, fani suretle gösteren Vücut-u Mutlak olan sensin.

Biz umumiyetle aslanlarız ama bayrak üstüne resmedilmiş aslanlar! Onların zaman zaman hareketleri, hamleleri rüzgardandır. Hareketimiz de, varlığımız da senin vergindir. Varlığımız umumiyetle senin icadındır. Yoksa varlık lezzetini gösterdin.

Yok olanı kendine aşık eylemiştin! O İn'am ve ihsanın lezzetini... mezeyi, şarabı ve kadehi esirgeme!Esirgersen kim arayıp tarıyabilir? Nakış nakkaşla nasıl mücadele eder? Bize bizim efendimize bakma; kendi ikramına, kendi cömertliğine bak!

Biz yoktuk, mücadelemiz de yoktu. Senin lütfun bizim söylenmemiş sırlarımızı da işitiyordu. Nakış, nakkaşın ve kaleminin huzurunda ama karnındaki çocuk gibi aciz ve eli bağlıdır.

Kudret huzurunda bütün alem mahlukları, iğne önünde gergef gibi acizdir.Kudret gergefe bazen şeytan resmi, bazen insan resmi işler; gah neşe, gah keder nakşeder.Gergefin eli yok ki onu def için kımıldatsın; dili yok ki fayda, zarar hususunda ses çıkarsın.

Sen beytin tefsirini Kur'an dan oku Tanrı "Attığın zaman sen atmadın" dedi.Biz bir ok atarsak, atış, bizden değildir. Biz yayız, o yayla ok atan Tanrı'dır.Bu "cebiri" değil, cebbarlığın manasıdır. Cebbarlığı anış da, ancak Tanrı'ya tazarru ve niyaz içindir.

Bizim figanımız muztar ve kudretsiz olduğumuzun delilidir. Yaptığımızdan utanmamız da elimizde ihtiyar olduğuna delildir.Yapıp yapmamada ihtiyarımız varsa utanma ne? Bu acıklanma, bu utaniş, bu teeddüp ne? Hocaların şakirtleri terbiye etmesi niçin; fikir, neden tedbirlerden tedbirlere dönüyor?

Eğer sen "O, cebirden gafildir. Hak'ka mensup olan ay, bulutta yüzünü gizliyor" dersen.Buna hoş bir cevap var; dinlersen küfürden geçer dini tasdik eder, bana tabi olursun:Hasret ve figan, hastalık zamanındadır.

Hastalık zamanı tamamı ile uyanıklık zamanıdır. Hasta olduğun zaman günahından istiğfar eder durursun.Sana günahın çirkinliği görünür; iyileşince yola geleyim diye niyet edersin. Bundan sonra kulluktan başka bir iş ihtiyar etmiyeyim diye ahdeylersin.

Şu halde bu yakinen anlaşıldı ki hastalık sana akıllılık bahşediyor. Ey asılı arayan kimse! Şu aslı bil ki kimde dert varsa o, koku almış, dermana ermiştir.Kim daha ziyade uyanıksa o daha ziyade dertlidir. Kim işi daha iyi anlamışsa onun benzi daha sarıdır.

Hak'kın cebrinden agah isen feryadın nerede? Cebbarlık zincirini görüşün hani? Zincire bağlanan nasıl olur da neşelenir? Hapiste esir olan nasıl hürlük eder? Eğer ayağını bağladıklarını, başına padişah çavuşlarının dikildiğini görüyorsan...Gayri sende acizlere

çavuşluk etme. Çünkü bu vazife acizlerin huyu ve tabiatı değildir. Madem ki görmüyorsun; Tanrı'nın cebrinden bahsetme! Görüyorsan hangi gördüğünün nişanesi?

Hangi bir işe meylin varsa o işte kendi kudretini apaçık görür durursun; hangi işe meylin ve isteğin yoksa... Bu Tanrı'dandır diye kedinin Cebri yaparsın! Peygamberler, dünya işinde Cebridirler, kafirler de ahiret işinde. Peygamberlerin, ahiret işinde ihtiyarları vardır, cahillerin de dünya işinde.

Zira her kuş, kendi cinsinin bulunduğu yere gider, bedeni, geride uçmaktadır, canı daha tez, daha ileri gitmekte.! Kafirler "Siccin" cinsinden olduklarından dünya zindanına rahat rahat gelmişlerdir.

Peygamberler, (İlliyyi) cinsinden olduklarından can ve gönül İlliyyine doğru gitmişlerdir. Bu sözün sonu yoktur, fakat biz yine dönüp o hikayeyi tamamlayalım:

Vezir içerden seslendi: "Ey müritler, benden size şu malum olsun. Ki İsa bana "Hep yakınlarından, arkadaşlarından ayrıl, tek ol, yüzünü duvara çevirip yalnızca otur, kendi varlığından da halveti ihtiyar et" diye vahyetti. Bundan sonra konuşmaya izin yok, bundan sonra dedikodu ile işim yok.

Dostlar elveda! Ben öldüm, yükümü dördüncü göğe ilettim. Bu suretle de ateşe mensup feleğin altında zahmet ve meşakkatler içinde yanmayalım. Bundan sonra dördüncü kat gök üstünde, İsa'nın yanında oturacağım."

Neden sonra o emirleri yalnız ve birer birer çağırıp her birine bir söz söyledi. Her birine "İsa dininde Tanrı vekili ve benim halifem sensin. Öbür emirler senin tabilerindir. İsa, umumunu senin taraftarın ve yardımcın etti. Hangi emir, baş çeker, tabi olmazsa onu tut; ya öldür yahut esir et, hapse at. Ama ben sağ iken bunu kimseye söyleme, ben ölmedikçe, reisliğe talip olma. Ben ölmedikçe bunu hiç meydana çıkarma. Saltanat ve galebe davasına kalkışma.

İşte şu tomar ve onda Mesih'in hükümleri... Bunu ümmete tasih bir tarzda oku!" dedi.

O, her emire ayrı olarak şunu söyledi: "Tanrı dininde senden başka naib yoktur!" Her birini ayrı ayrı ağırladı. Ona ne söyledi ise buna da onu söyledi. Her birine bir tomar verdi, her tomar öbürünün zıddını ifade ediyordu. O tomarların metni "Ya" harfinden "Elif" harfine kadar olan harflerin şekilleri gibi birbirine aykırıdır. Bu tomarın hükmü, öbürünün zıddıydı, bu zıt diyeti bundan önce bildirdik.

Ondan sonra daha kırk gün kapısını kapadı. Kendisini öldürüp varlığından kurtuldu. Halk onun ölümünü haber alınca kabrinin üstü kıyamet yerine döndü. Bir hayli halk onun yası

ile saçlarını yolarak, elbiselerini yırtarak mezarı üstüne yığıldı.

Arap'tan ,Türk'ten, Rum'dan, Kürt'ten oraya toplananların sayısını da ancak Tanrı bilir.Mezarın toprağını başlarına serptiler. Onun derdini yerinde ve dertlerine derman gördüler. Bir ay ahali, mezarı üstünde gözlerinden kanlı yaşlara yol verdiler. Onun ayrılığı derdinden padişahlar da, büyükler de, küçükler de ah u figan ediyorlardı.

Bir ay sonra halk dedi ki: “Ey ulular! Siz beylerden o vezirin makamına oturacak kimdir. Ki biz o zatı, vezirin yerine imam ve mukteda tanıyalım. Elimizi de, eteğimizi de onun eline teslim edelim.

Madem ki güneş battı ve bizim gönlümüzü dağladı, onun yerine çırağı yakmaktan başka çaremiz yok.Sevgili, göz önünden kayboldu mu, onun visalinden mahrum kaldık mı, yerine birisinin vekil olması, birisinin bize yadigar kalması gerekir.Gül mevsimi geçip gülşen harap olunca gül kokusunu nereden alalım? Gül suyundan!

Ulu Tanrı açıkça meydan da olmadığından, bu peygamberler Hakk'ın vekilleridir. Hayır yanlış söyledim. Vekil ile vekil edeni iki sanırsan (bu) hatadır, iyi bir şey değil.Sen sürete taptıkça ikidir. Süretten kurtulana göre ise birdir. Bir adam, gözün nuruna bakarsa iki gözün nuru, birbirinden ayırdedilemez.

Bir yerde on tane çırağ bulundurulursa görünüşte her biri, öbüründen ayrıdır. Nuruna yüz çevirirsen şüphesiz ki birinin nurunu öbürlerinden ayırt etmeye imkan yoktur.

Yüz tane elma, yüz tane de ayva saysan her biri ayrı ayrıdır. Onları sıkarsan yüz kalmaz hepsi bir olur. Manalar da taksim ve sayı yoktur, ayırma birleştirme olamaz. Dostun, dostlarla birliği hoştur. Mana ayağını tut (ona yönel), süret serkeştir.Serkeş süreti, eritip mahveyle ki onun altında define gibi olan vahdeti göresin. Eğer sen eritmezsen onun (Tanrı'nın) inayetleri, esasen onu eritir.

Ey gönlüm kulu olan Tanrı!O hem gönüllere kendini gösterir, hem dervişin hırkasını diker. Hepimiz yayılmıştık ve bir. Orada başsız ve ayaksızdık; Güneş gibi bir cevherdik, düğümsüz ve saftık... su gibi.O güzel ve latif nur sürete gelince kale burçlarının gölgesi gibi sayı meydana çıktı. Mancınıkla burçları yıkın ki bu bölüğün arasından ayrılık kalsın.

Mutlaka ben bunu açar, anlatırdım, fakat bir fikir bile sürçmesin, (bundan) korkarım. Nükteler keskin bir çelik kılıç gibidir. Eğer kalkanın yoksa gerisin geriye kaç! Kalkansız bu elmasın karşısına gelme. Çünkü kılıca kesmekten utanç gelmez.Ben bu sebepten kılıcı kına koydum; Ters okuyan birisi, aykırı mana vermesin.

Hikayeyi tamamlamaya, doğrular topluluğunun vefakarlığından bahse geldik: O reisin

ölümünden sonra kalktılar, yerine bir vekil istediler.

O emirlerin birisi öne düşüp o vefalı kavmin yanına gitti. Dedi ki: “İşte o zatın vekili; zamanede İsa halifesi benim. İşte tomar, ondan sonra vekilliğin bana ait olduğuna dair burhanımdır.”

Öbür emirde pusudan çıkageldi. Hilafet hususunda onun davası da bunun davası gibiydi. O da koltuğundan bir tomar çıkardı, gösterdi. Her ikisinin de Yahudi kızgınlığı başladı.

Diğer emirler de bir bir katar olup (birbirlerinin ardınca davaya kalkışıp keskin kılıçlar çektiler.) Her birinin elinde bir kılıç ve bir tomar vardı; sarhoş filler gibi birbirlerine düştüler.

Yüz binlerce Hristiyan öldü, bu suretle kesik başlardan tepe oldu. Sağdan soldan sel gibi kanlar aktı. Havaya dağlarcasına tozlar kalktı. O vezirin ektiği fitne tohumları, onların başlarına afet kesilmişti.

Cevizler kırıldı; içi sağlam olan, kırıldıktan sonra temiz ve latif ruha malik oldu. Ancak ten nakşına ait olan öldürmek, nar ve elmayı kırmak, kesmek gibidir. Tatlı olan nardenk şerbeti olur, çürümüş olanın ise bir sestten başka bir şeyi kalmaz. Esasen manası olan meydana çıkar; çürümüş olan rüsvay olur, gider.

Ey sürete tapan! Türü, manayı elde etmeye çalış! Çünkü mana süret tenine kanattır. Mana ehliyle düş, kalk ki hem ata ve ihsan elde edesin, hem de feta olasın. Bu cisimde manasız can; hilafsız, kılıf içinde tahta kılıç gibidir. Kılıfta bulundukça kıymetlidir. Çıkınca yakmaya yarar bir alet olur. Tahta kılıcı muharebeye götürme, ah-ü figane düşmemek için önce bir kere kontrol et; Eğer tahta ise, yürü... başkasını ara; eğer elmassa sevinerek ileri gel!

Elmas kılıç, velilerin silah deposundandır. Onları görmek size kimyadır. Bütün bilenler, ancak ve ancak bunu böyle demişlerdir: bilen alemlere rahmettir. Nar alıyorsan gülen (çatlak) narı al ki onun gülmesi, sana tanesi olduğunu haber versin. O ne mübarek gülmedir ki can kutusundaki inci gibi, ağızdan gönlü gösterir.

Mübarek olmayan gülme, lanetin gülmesidir: Ağzını açınca kalbinin karanlığını gösterir. Gülen nar bahçeyi güldürür. Erler sohbeti de seni erlerden eder. Katı taş ve mermer bile olsan, gönül sahibine erişirsen cevher olursun. Temizlerin muhabbetini ta... canının içine dik. Gönlü hoş olanların muhabbetinden başka muhabbete gönül verme.

Ümitsizlik diyarına gitme, ümitler var. Karanlığa varma güneşler var. Gönül seni gönül ehlinin diyarına; ten, seni su ve çamur hapsine çeker. Agah ol, bir gönüldeştten gönül gıdasını al... onunla gönlünü gıdalandır. Yürü, ikbali bir ikbal sahibinden öğren!!!

İncil'de Mustafa'nın, o Peygamberler başının, o sefa denizinin adı vardı. Sıfatları, şekli, savaşı, oruç tutuşu ve yiyişi anılmıştı. Hristiyan taifesi, o da, o hitaba geldikleri zaman sevap için. Yüce adı öperler; latif vasma yüz sürerlerdi.

Bu söylediğimiz fitne esnasında o taife, fitneden, kargaşalıktan emindiler. Onlar, o emirlerin ve vezirin şerlerinden emin olup Ahmed adının sığınağında korunmuşlardı. Onların neslide çoğaldı. Ahmed'in nuru, bunlara yardım etti, yar oldu.

Hristiyanlardan AHMED adını hor tutan diğer fırka, fitnelerden ve o tedbiri de şom, fitnessi de şom vezir yüzünden hor ve kıymetsiz bir hale geldi. Manaları ters, sözleri aykırı tomarlara uymalarından dolayı dinleri de müşevveş bir hale geldi, hükümleri de!

Ahmed'in adı böyle yardım ederse acaba nuru nasıl korur? Ahmed adı sağlam bir kapı olunca o emin ruhun zatı ne olur?

Vezirin belası yüzünden yoldan çıkmış olan o nasihat kabul etmez padişahıktan sonra.